

SIDDER DER POTENTIET 280 OMAR'ER OG LURER I DE DANSKE FÆNGSLER?

Radikalisering er kommet på landkortet i Kriminalforsorgen. Men hvor stor en gruppe af de indsatte udgør potentielt terrorister? Og hvad stiller man op med dem? Det har fagbladet spurgt en række eksperter og Kriminalforsorgens sikkerhedschef om.

Af Andreas Graae

” Hvis man ser på de 13 angreb, som har ramt Vesten gennem de seneste tre år, kan man konstatere, at ud af de 17 formodede gerningsmænd havde syv tidligere afsonet en fængselsstraf,” Ann-Sophie Henningsen, forsker i terrorbekæmpelse.

Allerede kort efter terrorangrebet i København den 14. februar 2015 kom det frem, at gemingsmanden, Omar Abdel Hamid El-Hussein, havde haft tæt kontakt til indvandrerbanden Brothas, inden han blev varetægtsfængslet og grebet af religiøs ekstremisme.

Og der kan potentielt sidde mange flere Omar'er i de danske fængsler, mener den svenske terrorforsker Magnus Ranstorp. Han kalder disse personer, der tager skridtet fra bandemiljøet og videre ind i ekstremisme, for 'cross-overs' og betegner dem som en særdeles farlig cocktail.

”Det er noget, som man bør være meget opmærksom på i Danmark, men som jeg også ved, at den danske kriminalforsorg allerede har stort fokus på. Det handler i høj grad om at fokusere på de første dage efter løsladelsen,” siger han.

Der sidder lige nu omkring 280 indsatte med relation til rocker- og bandemiljøet i Kriminalforsorgens institutioner. Hvor mange af disse der er radikaliserede cross-overs, har Kriminalforsorgens sikkerhedschef, Michael Fønss Gjørup, ikke noget tal på. Men det er noget, man følger tæt.

”Alle personer, uanset hvor de kommer fra, udgør en potentiel risiko, hvis de er radikaliseret. Så vores personale er naturligvis opmærksomme på adfærdssændringer hos indsatte i dagligdagen,” siger han.

7 UD AF 17 TERRORISTER KOM FRA FÆNGSLER

Og der er god grund til at have fokus på radikalisering i fængslerne, vurderer Ann-Sophie Henningsen. Hun forsker i terrorbekæmpelse og militant islamisme på Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) og har analyseret de seneste 13 terrorangreb, som har ramt Vesten.

”Hvis man ser på de 13 angreb, som har ramt Vesten gennem de seneste tre år, kan man konstatere, at ud af de 17 formodede gerningsmænd havde syv tidligere afsonet minimum en fængselsstraf, og hele 14 var allerede kendt af myndighederne,” siger hun.

Ud fra de tal kan hun dog ikke sige noget præcist om problemets omfang endsige konkludere, at radikaliseringen er foregået i fængslerne.

”Men tallene indikerer, at der er grund til at være opmærksom, og at der i netop fængsler ligger en mulighed for at forhindre eller afbryde radikalisering og måske også for at forebygge egentlige angreb.”

TEMADAGE PÅ VEJ

Hun anbefaler derfor, at man udvikler en efteruddannelse til fængselspersonalet med inspiration i den efteruddannelse, som allerede er udviklet til personale i SSP-samarbejdet.

”Men den skal skræddersys til fængsler, og udviklingen bør derfor foregå i samarbejde med fængselspersonalet. Når en sådan efteruddannelse er udviklet, kan den tilpasses til og indarbejdes i uddannelsen af nyt fængselspersonalet,” siger hun.

Michael Fønss Gjørup oplyser, at Kriminalforsorgen allerede i 2012 i samarbejde med PET begyndte at afholde kurser i forebyggelse af radikalisering. På kurserne – som havde fokus på såvel venstre- som højreradikalering samt islamisk radikalisering – blev personalet undervist i at identificere bekymringstegn på radikalisering eller ekstremistisk adfærd.

”Fokus her var, at personalet skal være opmærksom på, hvorvidt der sker noget usædvanligt omkring klienterne, eller om disse ændrer adfærd, der adskiller sig fra det tidligere normalbillede. Praktis for indberetning af bekymringer samt Kriminalforsorgens videre procedure blev ligeledes gennemgået,” siger sikkerhedschefen.

Efterfølgende har Kriminalforsorgen løbende afholdt kurserne i en justeret udgave som en del af fængselsbetjentenes grunduddannelse.

I april og maj 2015 skal der desuden afholdes temadage for Kriminalforsorgens personale for at bibeholde fokus på området.

”På temadagene bliver der sat fokus på emnerne ekstremistiske grupperinger, den aktuelle situation i Danmark, Syriensfarere, samarbejde med andre myndigheder, samt Kriminalforsorgens procedurer for indberetninger,” siger Michael Fønss Gjørup.

RADIKALISERINGENS ANSIGTER

Det er dog vigtigt at huske på, at radikalisering har mange ansigter og ikke kun gælder islamisk ekstremisme, påpeger Chris Holmsted Larsen, der forsker i politisk ekstremisme ved Roskilde Universitet (RUC).

”Radikalisering i fængslerne er jo som sådan ikke noget nyt fænomen. Der har længe været en trafik mellem højreekstreme miljøer og rockergrupperinger. Det nye er, at trafikken nu går den modsatte vej – fra banderne til de ekstremistiske miljøer. Men grundlæggende handler problematikken om det samme: de stærke fangers magt over de svage fanger.”

Man kan derfor med fordel inddrage nogle af de erfaringer, man tidligere har gjort sig med radikalisering i fængslerne, mener han. Som for eksempel at samle de såkaldte 'radikaliserere' på særlige sikrede afdelinger – ligesom man har gjort med rockerafdelingerne.

”I den bedste af alle verdener burde vi jo hjælpe dem og afradikalisere dem. Men realistisk set er der bare nogle af de her mennesker, der er så langt ude holdningsmæssigt, at vi ikke kan nå dem,” siger han.

Som eksempel nævner han den efterhånden vidt bergtede, Said Mansour, der også kendes som 'Boghandleren fra Brønshøj': ”Han er et eksempel på en person, der kræver mere end almindelige pædagogiske evner at nå. Det er hans type, der radikaliserer, og han bør ikke sidde med letpåvirkelige indsatte som for eksempel bandekriminelle.”

DEN SVÆRE VURDERING

Det kan dog ifølge Chris Holmsted Larsen være særdeles vanskeligt at vurdere, hvornår der reelt foregår radikalisering, og hvornår der bare er tale om retorik og provokationer.

”Hvornår er der risiko for, at det går fra ekstreme holdninger til ekstreme handlinger? Denne vurdering er ofte uhyggeligt svær at lave. For de indsatte skal jo have lov til at dyrke deres religion inden for lovens rammer.”

Det er derfor ifølge forskeren vigtigt at se radikalisering som en proces. Det er ikke noget, der sker fra den ene dag til den anden, men noget der kan udvikle sig over lang tid. Og i den proces er det vigtigt at være opmærksom på de små tegn på radikalisering.

”En af de første vigtige faktorer, man bør forholde sig til, er, hvad de indsatte siger: Om de ytrer vilje til vold og terror – eller om det bare er bragesnak. Det er klart, at der er en hård retorik i fængslerne, så man skal passe på med at overdrive betydningen af den retorik. Der kan være langt fra ord til handling.”

En gruppe, som man skal være særligt opmærksom på, er de såkaldte Syriensfarere. For der er det ikke længere bare ord, men nogen, der har vist vilje til voldshandlinger.

”Mange af dem kommer jo direkte fra banderne, når de tager ned og kæmper i Syrien – og en stor del af dem vil formentlig komme hjem og blive kriminelle igen. Så det er klart, at her skal vi være ekstra opmærksomme, for det er ikke en sikkerhedsstrassel, som bliver mindre de kommende år i takt med, at flere og flere vil vende hjem. Derfor står de også øverst på listen hos PET og politiet,” siger han.